

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Ob svitu idealizma.

Vsi čutimo, kako težko umira stara doba. V strahotnih krčih se vije, za vsako vejico se oprijemlje, da bi se rešila propasti. Tako silen je njen brezupni boj, da še sedaj zavede premnoga, ki je vajen gledati in presojeti iz dneva v dan in se še ni razgledal v onih daljavah, v katerih vstajajo novi časi. Stoletja prej so kmečki upori napovedovali francosko revolucijo, še sto let po njej se svet ni umiril. Tako vstaja tudi novo življenje v širokem in obsežnem razdobju in ga je mogoče premeriti le v rodovih, a nikakor v poedinih ljudeh.

Kakšen bo novi človek? Novi rod? Mnogokaj že zamoremo o njem slutiti. Socialnejši bo, saj ga je rodilo stoletje, v katerem silišjo na površje občestva naroda, stanu in države. Kulturnejši bo, ker doživlja polom pomeščanjenosti, raznarodnosti in razduševljenosti in znanosti. Gospodarsko čvrstejši bo, ker se ne bo več predajal zapeljivim vabam rumene kovine. Politično modrejši bo, saj je zrl banke rot zlorabljanje demokracije. Imel bo boljše čut za pravico in pravičnost, ko je gledal, kako se po stoletjih in tisočletih maščujejo vse krivice in nasilja mednarodnega imperializma. Kar pa je glavno in največje: iztrgal se bo iz otipljive gmote, ki ga je s tisočimi nitkami zapletla v svoje mreže in mu tišči glavo h tlom v prah in blato; spet se bo sproščeno nevarnih zank materializma zazrl navzgor k zvezdam in bo zaveoval v prvenstvo duha in ideje.

Novi človek vstaja! Novi človek novega idealizma! Tod je smisel sodobnih žrtev, pritrgovanja, samozatajevanja, v tem je bistvo sedanjih revolucij in vojn. Največja resnica v zgodovini človeštva je ta, da se življenje poedincev in narodov razvija in zori k svoji zrelosti in polnosti. Pač je zgodovina kakor nepregledno morje, na katerega površju se vodovje potiska peneče se v višine in pluskajoče v nižine, morje samo pa je slepo pokorno zakonom matere narave.

V strašnih življenjskih nižinah je živ vel sodobni rod. Načela, vera in nevidne vzore ki so življenju zvezde vodnice, komu je še bilo zanje mar, ko se je vendar dalo tako prijetno šetati v mraku breznačelnosti in golega koristolovstva. Za mrakom nas je pač zalotila tema in v temi so, tako pravijo, dobre le še roparske oči. Vzori so nekako kritje valute življenja in brez kritja sledi dosledno inflacija. Življenje ni bilo več sveto, nedotakljivo. Omajalo se je spoštovanje do sočloveka, padal je čut odgovornosti in smisel za žrtve. Razum se je prenatrpal učenosti, srce pa je ostalo prazno. Šola je gojila razumsko izobrazbo, ni pa več vzgajala značajev. Ljudje so postali manj dobri ko rafinirani, pretkani in zvičajni.

Mnogo se je grešilo nad narodom. Kako naj tudi služi narodu, kdor ne zna služiti niti sebi? Kako naj množično narodno čast in skrbi za narodno blaginjo, kdor je izgubil čut za osebno čast in je zamenjal osebno srečo za mrtvo kovino? Matere niso hotele roditi otrok niti ne zase, kaj šele za narod! Delavec je kljub lepim besedam zaman čakal, da ga rešijo barak, brezposelnosti in bede. Kmet je z obupom gledal, kako se mu izvija grunt iz njegovih žuljevih rok in kako ga ostali svet motri s pomilovanjem in prikritim prezirom, pa se je še sam začel sramovati brazd na njivi in obrazu in žuljev na rokah. Narodna kultura se je umikala v zatišje preprostih domov in gorskega ljudstva, v dolini in v mestih pa se je razbohotelo plehko, nenarodno in mednarodno meščanstvo, mnogokod vrhu-

vsega še zastrupljeno po skrajno materialističnem, poltenem židovstvu.

Razglasili so svobodo narodov. Minulo stoletje je res pomlad narodov. Mnogi mladi narodi so vstali k lastnemu kulturnemu življenju. Ljudska srca je napolnilo sveto domovinsko čustvo. A idealisti so se morali kmalu spet umikati glasnejšemu narodnjakarstvu onih, ki so umeli lažnejše in spretnejše govoriti z besedami zapadnega prosvitljenstva, ki je že davno poprej

zavrglo sleherne ideale. Še idejo človečanstva je prelevilo v brezkrvno židovsko internacionalo.

Po materializmu razočarani človek se vrača nazaj k vzorom socialnosti, narodnega bratstva, kulture duše in duha. Hoče se mu življenja, polnega, sočnega in sončnega, življenja za neminljive, večne vrednote. In ker veruje vanj, je pred njim bodočnost, ki je v znamenju idealov in idealizma.

Poostreni napadi na London.

Nemško-italijanska ofenziva na Anglijo dosega višek.

Nemško vojaško poročilo.

19. septembra: Nemška letala so kljub neugodnemu vremenu napadla London. Tilbury, Chatam in Port Victoria. Ponoči so se nad Londonom maščevala za angleške napade na nevojaške cilje, v mestu so izbruhnili številni požari. Bombardirala so nadalje doke in pristanišča v Liverpoolu in Newcastleu. Nasprotna letala so metala bombe v severni Franciji in Belgiji, v Nemčiji so razrušila 3 bolnice v Bethelu, pri čemer je bilo 9 otrok ubitih in 12 ranjenih. Sestreljenih je bilo 38 angl. letal, 13 lastnih se ni vrnilo.

20. septembra: Letala so napadala London ter južnoangleška letališča in pristanišča. V Liverpoolu so izbruhnili veliki požari. Angleška letala so napadala stanovanjske četrti zapadno — in južnonemških mest. Sestreljeno je bilo 1 angleško letalo, 3 nemška se niso vrnila.

21. septembra: Napadi so bili osredotočeni spet na London, nad jugovzhodno Anglijo so se vršile zračne bitke. Škoda v Londonu je izredna. Angleži so z bombami zadeli stanovanja, neko cerkev in pokopališče ter ubili 13 civilistov. Sestreljenih je bilo 14 angleških letal, 1 nemško se ni vrnilo. Nemške podmornice so skupno potopile 14 parnikov s skupno 80.000 BRT.

22. septembra: Nemška podmornica je potopila 8 trg. ladij z 61.300 BRT. Druge podmornice so potopile 8 ladij s 35.700 BRT., to je skupno z včerajšnjim uspehom v dveh dneh 176.000 BRT. London je bil glavni cilj nemških letal, zadeti so bili vojaški in vojnovvažni cilji. Bombardirana so bila oporišča ob južni in vzhodni angleški obali. Angleške bombe niso povzročile vojaške škode. Uničeni sta bili 2 angleški letali, 2 nemški se nista vrnila.

23. septembra: Nemška letala so bombardirala vojaške cilje Londona in dru-

gih južnoangleških mest. Ponoči so se napadi na London ojačeno nadaljevali. Brzi parnik je potopil trgovsko ladjo s 3000 BRT. Podmornica nadporočnika Lütha je potopila 4 trgovske ladje z 29.000 BRT. Letalska skupina majorja Möldersa je dosegla svojo 500. zmago. Angleška letala so v noči 23. septembra metala bombe na severnonemške kraje, v Berlinu niso prizadejala večje škode. Sestreljenih je bilo 23 angleških letal, 5 nemških pogrešajo.

Italijansko vojaško poročilo.

19. septembra: Angleško brodovje je obstreljevalo obrežje med Bari do in Sidi Barani, a je bilo po ital. letalih razkrojeno. Križarka z 10.000 BRT je bila poškodovana. Ital. letala so obstreljevala kolone in mehanizirane oddelke. Nasprotnik je napadel Tobruk, Boma in Behgasi, nadalje otoka Rhodos in Lerros, v vzhodni Afriki pa 7 krajev. Ital. letala so bombardirala parnike v pristanišču Aden.

20. septembra: Ital. letalo je potopilo angleško podmornico. Nasprotnik je v severni Afriki napadal pristanišče Derno, Bombo, Tobruk in Sollum. Ital. letala so napadla sovražna taborišča pri Nadi Jussuf. Sestreljenih je bilo 7 angl. letal.

21. septembra: V Bengasi je nasprotnik bombardiral muslimanske stanovanjske četrti, nakar so ital. letala vrnila z napadom na Marso Matruk. Pri nekem spopadu v Vzhodni Afriki je nasprotnik izgubil 30 mrtvih. Ital. letala so bombardirala Aden in dve ladijski skupini. Nasprotni napadi na abesinske kraje niso prizadeli znatne škode.

22. septembra: Včerajšnji napad na Marso Matruk je imel po ugotovitvah imponzanten uspeh. Ital. letala so bombardirala letališča Maaten, Bugush in El Daba, nasprotna so napadla brez škode Sidi Barani, Tobruk in Derno.

Uspešen je bil ital. letalski napad na Aleksandrijo in na petrolejska skladišča v Haifi. V Rdečem morju so ital. letala zadela 2 transportni ladji. Sovražna letala so napadala Somalijo in Massauo.

23. septembra: Letala so bombardirala Malto ter vojaške cilje v Marsa Matruk ter obrežne naprave mesta Aden. Nasprotnik je bombardiral Bengasi in Bardio. 4 motorno angleško letalo je s posadko vred tresčilo v morje. Nasprotni zračni napadi na Guro, Cassalo in Asmaro so bili zavrženi. V Tirenskem morju je bil potopljen italijanski parnik.

Minister Ribbentrop v Rimu.

Najvažnejši politični dogodek minulega tedna je bil poset nemškega zunanjega ministra v Ribbentropa v Rimu, kjer je imel ob navzočnosti ital. zunanjega ministra grofa Ciana in nemškega poslanika važne razgovore z Mussolinijem. Nemškemu diplomatu je prebivalstvo Rima priredilo ob prihodu in odhodu navdušene manifestacije. Uradna Agenzia Stefani je poudarila, da so se razgovori vršili v zgodovinskem trenutku nemške ofenzive proti Angliji, italijanske ofenzive v Egiptu in španske izjave vzajemnosti z Nemčijo in Italijo. „Giornale d'Italia“ je pripomnil, da gre za urejevanje nove Evrope, pri čemer se osišču Rim-Berlin nikakor ne mudi.

Razmah rumunskih legionarjev.

Vodja legionarjev in namestnik min. predsednika Horia Sima je izdal poziv, v katerem pravi, da se rumunska mladina pod zastavami legionarjev pripravljajo za novo gradnjo rumunske države. „Šele ko se bo vsa Rumunija pridružila gibanju legionarjev, smemo govoriti o zmagi Železne garde, trenutno pa se moramo sprijazniti z dejstvom, da je Rumunija revna in preživlja hude čase“.

Irska za priključitev.

Na nekem zborovanju v Dublinu so govorniki naglašali, da je dozorel čas, ko se mora ves irski otok združiti pod irsko vlado. Zasovražena razmejitev južne in severne Irske se mora zbrisati. Čuli so se med zborovalci tudi klici za odkrito borbo proti Angliji, ki zapira irske nacionaliste.

Španija ne bo ob strani.

Španski tisk je o priliki bivanja notr. ministra Sunerja v Nemčiji poudarjal, da Španija ne more ostati ob strani, marveč mora v odločilnem trenutku uveljaviti svoje zahteve. Te zahteve je španski narod postavil ob svojem nacionalnem podvigu in jih je podčrtal z lastno krvjo: Španija svojih zahtev nikdar ne sme pozabiti ali umakniti. To velja za iztrgane dele španske domovine kakor tudi glede Afrike.

Japonska se pripravlja.

Dela za preosnovo države so dovršena. Pripravljalni odbor je poveril izvedbo reform min. predsedniku knezu Konoyu, ki je v zaključnem govoru dejal, da se nahaja Japonska pred najtežjimi odločitvami. Započeta je pod imenom „gibanje za pospešitev cesarske politike“ akcija, ki naj združi ves japonski narod v enem taboru. Admiral Sujetsugu je dostavil, da bi nagla rešitev kitajskega vprašanja dovedla do hitrega uspeha započete Konoyeve akcije.

16 krat so morali Londončani v noči na pondeljek v zaklonišča.

Francoska vlada je dovolila Japonski, da se v kitajski vojni sme posluževati oporišč v Indokini. Japonske čete se že nahajajo preko meje.

Protiletalska zaščita nad nekim severno-nemškim mestom.

Keil-Zander M.

Teden v besedi.

Švedski list „Afdenbladet“ ugotavlja, da je škoda, prizadeta Londonu, večja od one v Varšavi, Rotterdamu in pred Parizom.

Stockholmski „Tidningen“ poroča, da prenočuje 150.000 Londončanov na kolodvorih podzemne železnice.

Angleška letala so minuli teden metala bombe na delavske četrti pri Heidelbergu in na nek zgodovinski grad pri kraju Bruchsal. Zadetih so bili izključno civilni cilji.

Koncem septembra se sestane madžarski parlament in bo odobril zakone o pridružitvi novih ozemelj in njihovem političnem zastopstvu.

V Turčiji je bil obsojen na 9 let prisilne ječe poslanec Sirri Bellioglu, ki je nastopal proti vladni politiki.

V sredo so Londončani doživeli svoj 100. zračni alarm.

72 balonov nad Londonom je bilo po viharju odtrganih in jih je veter gnal proti celini. Nemški letalci so jih kmalu nato sestrelili.

2000 londonskih poslopij vseh vrst je bilo doslej po zračnih napadih porušeni, nad 3000 hiš je težko poškodovanih in 10.000 pa lahko. Podmorska telefonska zveza London—New-York je prekinjena.

Francoska vlada je zaprla tudi znane socialista Leona Bluma, ki se je bil zavzemal za najožje prijateljstvo z Rusijo.

Italijanski kolonijalni minister Terruzzi je bival v Berlinu in bil sprejet od Führerja.

Roosevelt je podpisal zakon o uvedbi vojaške obveznosti v USA. Do 16,5 milijonov Amerikancev od 21 do 35 let se mora javiti tekom 4 tednov, nakar se pričnejo nabori.

Jugoslovanski trgovski minister je odredil, da Judje ne smejo dobiti dovoljenja za vodstvo velepodjetij z živili.

Švedski profesor Kling je odkril bacile, ki povzročajo ohromelost otrok. Našel jih je v nekaj živilih.

Indijski kongres je poveril Gandhiji, naj doseže z angleško vlado kompromis.

Po 22 letih je v alzacijskih šolah spet uveden nemški učni jezik.

Podpredsednik hrvaške kmečke stranke Krnjevič je o priliki zborovanja Gospodarske sloge v Zagrebu zahteval, naj uvede Jugoslavija živilske karte.

S 25. septembrom je prešla vsa južna Dobrudža pod bolgarsko upravo.

338 milj. dolarjev je Amerika namenila za gradnjo vojašnic.

Führer je odklical majorja Mölders z dobovim listom k viteškemu križu. Major je dosegel svojo 40. zračno zmago.

V soboto so v Egiptu odstopili 4 ministri in je kralj nato imenoval nove. V vladi gre za zadržanje napram Italiji, ki se nahaja že na egiptovskem ozemlju s svojo vojsko.

Knez Pavl je Jugoslavije je imel koncem minulega tedna važne razgovore z min. predsednikom Cvetkovičem.

Trdovratno se vzdržujejo vesti, da se angleška vlada preseli iz Londona nekam v notranjost dežele.

Povodom vkorakanja bolgarskih čet v južno Dobrudžo je ljudstvo živahno manifestiralo za Nemčijo in Italijo.

V Beograd je minuli petek dospel ruski vojaški ataše gen. poročnik Samohin.

Švedski listi posnemajo po angleških vest o neki angleški iznajdbi, ki naj bi onemogočila bombne napade. Vendar je ta iznajdba prejkone le pobožna želja.

ci slovenskih delavcev, ki so zaposleni v rudnikih in tovarnah tamošnjega industrijskega območja. Otroci so bili v Sloveniji na počitnicah.

Prisilni odkup pšenice in moke.

Ban dr. Natlačan je odredil, da izvede Gospodarska zveza za vso Slovenijo prisilni odkup pšenice in pšenične moke, s čimer je odstranjena vsaka možnost veriženja z važnimi živili.

Špekulanti bodo kaznovani.

Zaradi vedno večjega pomanjkanja važnih živil so se pričele oblasti zanimati za zaloge v trgovinah. Preiskave so dognale, da so imeli številni trgovci polne magacine masti, moke in t. d. pa so jih skrivali in jih niso hoteli prodajati. Proti špekulantom so pričele oblasti strogo nastopati. Niso zaplenile samo skrite robe, temveč so krivce tudi občutno kaznovale. Na Hrvatskem pa so ustanovili posebno taborišče v Donjem Lapcu, kamor pošiljajo špekulante in navijalce cen.

Ljubljana je dobila zobotehniško šolo.

Preteklo nedeljo so zobni tehniki slovesno odprli lepo urejeno zobarsko šolo v Ljubljani. V šoli, katero so si slovenski zobni tehniki ustanovili z lastnimi sredstvi, bodo učili sami strokovnjaki, zobotehnik in specialisti. Šola bo tudi velikega socialnega pomena, ker si bodo v njej po režijski ceni zdravili zobje najrevnejši sloji naroda.

Gimnazije so prenapolnjene mladine.

V Sloveniji zaznamujejo že od leta do leta vedno večji dotok na razne gimnazije. Tako je bilo n. pr. v letu 1938 vpisanih na vseh državnih gimnazijah, klasičnih in realnih, 11.744 dijakov in dijakinj, lani 12.065, letos že 12.803 dijakov in dijakinj.

Profesor Ramovš-petdesetletnik.

Te dni je obhajala vsa slovenska kulturna javnost 50-letnico enega najpomembnejših slovenskih znanstvenikov, profesorja slovenske filologije na ljubljanski univerzi, dr. Frana Ramovša. Število njegovih znanstvenih razprav znaša okrog 130. S svojim delom si je pridobil mednarodno ime.

To in ono. 16 novih jadranskih letal so preteklo nedeljo krstili v Zagrebu. Pri tej priliki je priredil Hrvatski aeroklub veliko slovesnost. — V Belgradu so v nedeljo pokopali bivšega ministra in predsednika skupščine Milana Simonoviča. — Na Veliki Loki pri Višnji gori je v nedeljo posvetil škof dr. Gregorij Rožman novo cerkev. — Oljke bodo začeli gojiti v večjem obsegu v hrvaškem Primorju. Tako upajo, da bodo namesto dosedanjih 500 vagonov olja v prihodnje lahko pridelali 1000 vagonov. — V Belgradu je umrl srbski učenjak Milan Jovanović — Batut.

Iz naše države

Število prebivalstva v Nemčiji.

Po podatkih ljudskega štetja iz leta 1939 šteje Nemčija z Vzhodno marko, Sudeti, Gdanskim, Njemenskim ozemljem ter z mesti Eupen-Malmedy 89.634.000 prebivalcev. Skupno s protektoratom znaša število prebivalstva 97 milj. in z generalno gubernijo vred pa 108 milj. ljudstva. Za Rusijo, ki šteje v evropskem delu 150 milj. ljudi, je Nemčija druga največja država. Tretjina vsega prebivalstva Evrope brez Rusije in Anglije živi v Nemčiji, sledi Anglija z 47,5 milj. ljudi, Italija 44,4 milj., Francija 42 milj. in Španija 25 milj. ljudi.

Predavanje o kolonijah.

Na Dunaju je 20. t. m. govoril ital. gen. poročnik Somma o italijanskem boju za kolonije. Med drugim je govornik poudarjal, da bosta nemški in italijanski narod izvedla novo ureditev kolonijalnega prostora po načelu pravičnosti in da sta obe državi že izvedli priprave za svoj bodoči kolonijalni razvoj.

Protektorat v nemškem carinskem območju.

S 1. oktobrom t. l. se češko-moravski protektorat udruži v nemško carinsko ozemlje. S tem dnem odpadejo med protektoratom in ostalo Nemčijo carinske meje. Le za nekatere panoge proizvodnje bodo veljavni prehodni ukrepi. Protektorat uvede nemški sistem obdavčevanja, uvede se monopol za špirit, odpade pa tobačni monopol in češko-moravska tobačna režija se spremeni v akcijsko družbo. Vendar tudi v bodoče določeno blago ne bo smelo preko meje ali bo prihajalo samo v omejenih količinah. Inozemski tečaj češke krone se izenači s tuzemskim tečajem tako, da se bo v inozemstvo plačevala za 10 čeških kron ena nemška marka. Izjemni uvozni in izvozni kontingenti protektorata odpadejo, zvišajo pa se državni kontingenti. Z udružitvijo protektorata v nemško carinsko območje je izvedena priključitev češko-moravskega gospodarstva nemškemu gospodarstvu.

Reforme v Luksemburgu.

Izšla je odredba, po kateri se v vseh

luksemburških šolah in uradih uvaja nemščina kot edini učni oz. uradni jezik. Za šefa civilne uprave je bil imenovan državni svetnik Gustav Simon. Podrejen je neposredno Führerju. Sleherni vpliv Judov na gospodarstvo in javno življenje je izločen, stranke so razpuščene, na delu je „narodno-nemško gibanje“ pod vodstvom prof. Kratzemberga in skuša v svojem okviru zajeti vse prebivalstvo. Izvoz sliv, jabolk in vina se bo v tem letu usmeril v Nemčijo.

Proizvodnja in promet z avtomobili.

Drž. podtajnik generalmajor Scheil je dal zanimive podatke o prometu z avtomobili: Čim obsežnejša je motorizacija vojske, tem obsežnejša mora biti v gospodarstvu. Izvedla se je dalekosežna izenačitev številnih avtotipov, tovarne so pristale na enotne konstrukcije, kar bistveno olajša poprave in nadomestila. Le zunanja oblika predvsem osebnih vozov naj je prikrojena različnim okusom. V proizvodnji avtomobilov ni zastoja, v prvem vojnem letu je bilo izgotovljenih 37.000 tovornih vozov in 31.000 vlačilcev. Bencina je dovolj za 10 let, 60.000 tovornih vozov pa vozi z lesnim plinom.

Vesti iz Jugoslavije

Besarabski Nemci potujejo skozi Jugoslavijo.

Preselitev Nemcev iz od Rusov zasedene Besarabije se je že pričela. Gre za okroglo 70.000 ljudi, ki potujejo s posebnimi vlaki v zaporednih presledkih skozi Jugoslavijo. V Zemunu je zanje pripravljeno veliko taborišče, ki naj jim nudi odpočitek, nakar nadaljujejo vožnjo po Donavi oz. železnici. Izseljeniški vlaki voziyo skozi Maribor, dnevno se vozi skozi Maribor do 2400 oseb. Izseljence spremljajo sanitetni vojaki in zdravniki, mesta pa, koder se bodo izseljenci ustavljali, so določila posebne odbore, ki skrbijo za potrebna okrepčila.

Westfalski otroci so se vrnili k svojim staršem.

Pretekli teden so se z ljubljanske postaje odpeljali nazaj v Westfalijo otro-

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(1. nadaljevanje.)

„Sobota gori, sobota doli, pri Rebrniku ne pojdem mimo.“ Obšlo ga je objestno veselje. Daleč onstran v lazcu je zavriskal mlad pastir.

„He,“ je menil Francè. „Si še premlado, fantè! Poslušaj! Tako-le se vriska.“

Zaukal je s polnimi pljuči, da je jeknilo trikrat in petkrat iz globeli. Nato se je zasmejal. Dvoje dekliških glav se je dvignilo v lazcu nad njim iz bahato gostega ječmena. Sredi med vriskom je opazil geometer dekleti in vprašal:

„Ali znam?“

„Pa kako!“ je odvrnila mlajša plevica. Njena tovarišica se je trudno nasmehnila. Geometer je motril njiju lica in rekel:

„Kaj pa oče, Tončka ali so doma?“

„So,“ je odvrnila mlajša.

„Pa so zdravi?“

„Hvala Bogu, nič ne tožijo.“

„Kaj pa vedve?“

„O, medve,“ je menila mlajša, smeje

se, „saj vidite!“

„Ti že, Tončka,“ je odgovoril geometer, „ampak Matilda. Kako je, ali še srce nagaja?“

Starejša je povesila glavo in rekla prisiljeno mirno:

„Ne več toliko. Samo, če hodim navkreber.“

„Pazi se, Tildek,“ je menil geometer.

„Pri doktorju v trgu seveda še nisi bila?“

„Še ne,“ je dahnila deklica vsa zardela in povesila oči. Drhtela je ob sami misli na doktorja, ki bi jo preiskoval.

„Ali se ga tako bojiš?“ je vprašal geometer mehko.

„Zakaj?“ je odvrnila. „Bojim se ga ne.“

„Sram te je,“ je rekel geometer. „Pa to ni prav, Tildek. Ti bo še žal! Umrta boš.“

„Saj boste Vi tudi!“ je vzkliknila deklica trudno.

„Tildek, nič te nisem vesel,“ je menil geometer. „Pa prav smešna se mi zdiš s svojo neumno pametjo. Briga doktorja malo bele kože.“

„Tak molčite,“ je vzkliknila deklica. Mlajša se je nasmejala:

„Saj jo vsi doma priganjamo, pa noče.“

„Mir mi dajte, vsi skupaj,“ je vzkliknila Matilda. V očeh so ji sinile solze.

„Saj ti dobro želimo,“ je ugovarjala sestra. Geometer je menil:

„Pa tako naredi, Tildek, kakor da je za pokoro, za grehe. Ali boš?“

Deklica je dvignila obraz in pogledala dolgo in prisrčno moža. Nato se je nasmehnila in odgovorila:

„Zakaj se le norčujete z menoj? Nimam rada.“

„Na mojo dušo, Tildek — ne, kleti ne smem, vpričo tebe! Kako bi se norčeval! Saj nisem živina. Ampak, žal te mi je. Tildek, smiliš se mi. Pridna bodi! Tako naredi, kakor ti svetujem. Za pokoro, reci, naj bo.“

Matilda se je znova nasmehnila in se zagledala vanj, ki je stal nekaj sežnje pod njo, lep, jak, z zdravo poltjo in jasnimi očmi. Na vsem svetu ni bilo obraza, ki bi se ji tako posili spovračal kakor njegov. Na vsem svetu ni bilo glasu, ki bi bil bolj vznemirjal njeno bolno srce pod toplo in oblo poltjo kakor njegov. Toplo se ji je razlivalo po vseh udih, ko je poslušala njegov sladki klic:

„Tildek, Tildek!“

„Ali se kaj oglasite pri nas?“ je vprašala njena sestra.

„Bog pomagaj! Saj sem krščanski,“ je vzkliknil geometer veselo. „Še v nebesa gredé, srčka moja, če se popeljejo mimo Rebrnikovih.“

„Ne vem, kako bo kaj z nebesi,“ je pripomnila deklica veselo.

„Ne bo, ne, tako gladko,“ je odvrnil in ji zagrozil s prstom. „Nekaj sem res slišal o Rebrnikovi Tončki.“

„Seveda,“ je vzkliknila deklica živahno. „Tak, le norčujte se, da bo Tilda res verjela, bogve kaj. Vseh muh ste učeni v trgu. Pa tudi na kmetih nekaj vemo. Kaj ne, Tilda?“

„No, kaj pa veste, zijali, takega, vedve?“

Tončka se je začela smejeti veselo in nagajivo. Matilda je nagnila obraz nizko v zeleno setev. Geometer se je zagledal v jedro rast veselega dekleta. Dekle se je vznemirilo in zmedlo pod njegovim pogledom. Kakor da je vesel svoje moči, svoje zdrave možatosti, je vprašal geometer:

„Kaj takega? No? Ali bomo kaj izvedeli?“

„Sami dobro veste!“ je odgovorila Tončka.

„Veliko vem,“ je rekel, „pa tega le ne, kar misliš povedati. Kajne! Hotela si reči, da se ženim.“

„Saj se,“ je bušila deklica v vesel smeh. Sestra ob njej je zdrknila k tlam. Vse obličje ji je zakrila setev. Z rokami je grabila predse v sočno rast in trgala krčevito.

„Kako pleveš?“ se je začudila sestra. Matilda ni odgovorila. Dvignila je obraz. Bila je bleda, strašno bleda, vse do sinjih, motnih oči, ki so bile vlažne in kakor božjastne. Močni mož se je zasmejal. A zdelo se je, da se je nekam prisiljeno in narejeno:

(Dalje sledi.)

Poziv Slovenske prosvetne zveze v novo prosvetno sezono:

Slovinci in Slovenke!

Nahajamo se v vojni. Vrsta mož in fantov prosvetašev je v vojaški službi. Nekatera naša dekleta služijo svoje obvezno leto. Sicer vlada doma mir, poln dostojanstva, primerne velikemu času. Delo na polju se bliža koncu, vsakdanjega kruha ne bo primanjkovalo. Premnog se sedaj ozira za hrano, ki mu bo krepila duha in srce.

Ali naj naše prosvetno delo v novo jesen spet zaživi? To vprašanje je odveč, ko niti v visokem poletju ni bilo popolnega prosvetnega zastoja. Skozi leto in dan, teden za tednom bodri in vzgaja naš tednik k zvestobi, katero dolgujemo svojim vzorom in posebej svojemu narodu v vsakem času in ob vsakih prilikah. Še v medsebojnem osebnem stiku je bilo dovolj pobud in razmišljanja dosti prosvetne volje. Treba je sedaj dodati času primerno delo pristojnih krajevnih organizacij, ki so v letnem času počivala.

Kakšna naj bo prosveta, ki odgovarja današnjim potrebam in razmeram? Najprej: vredna bodi velikega časa, v katerem smo. Pred gojitvijo družabnosti in kratkočasjem nam je treba pouka o veličini naše dobe in poudarka trojne naše zvestobe: Bogu, narodu in domovini. Zunanje dogajanje in krajevne razmere bi nas sicer zavajale v plitvost in površnost, ki se v naši dobi kruto maščujeta. Velikega časa bomo vredni, če bomo živeli globoko, krepostno in lepo življenje, in to bomo zamogli samo, če smo globino in krepost lepega življenja polno zajeli. Roko v roki sledi splošni prosveti strokovna, poklicna izobrazba, ki ni nič manj važna od prve, če nočemo postati rod sanjačev in domišljavcev. Slejkoprej je končno nujna vzgoja v družinsko, vaško in stanovsko občestvo, zakar so družabna sredstva petja in glasbe ter gojitev domačih običajev prav primerna sredstva.

Vse to delo se vrši v okviru narodne družine. Zato je za nas prvenstvena skrb za našo mladino, ki mora nadaljevati naše delo in narodno življenje. Sami močni in neomahljivi moramo krepiti in v slovenski zvestobi utrjevati rod, ki prihaja za nami in ki terja od nas narodnega očetovstva in materinstva. Zavedna slovenska vzgoja v naših družinah je največja dolžnost slehernega rojaka.

Naš klic gre na vse: **na delo za krepostnost in zavednost slovenskega naroda na Koroškem!** Posebno kličemo naše žene in dekleta, naj s podvojenim trudom odtehtajo odsotnost očetov, mož in sinov. Uprav naši vojaki, ki v vojaški sukni izpričujejo vzorno državljansko zvestobo vsega naroda, imajo pravico, da se jim njihova domovina oddolži s svojim prosvetnim trudom in jim ob povratku pripravi toplo, domače, slovensko ognjišče.

Osrednji prosvetni odbor.

Prošnja za naše rojake v starem rajhu. — V stari Nemčiji je zaposlenih dokaj delavcev iz Slovenije. V svojem prostem času se zelo zanimajo za slovenski tisk in več desetih se jih je že naročilo na naš tednik. So med njimi posebno požrtvovalni, da ga posredujejo še svojim prijateljem in znancom. V pismih se obračajo na nas, naj bi jim preskrbeli še slovenskih knjig. V naših vrstah na Koroškem je premnog rojak, ki bi v svoji knjižnici lahko pogrešil to ali drugo lepo slovensko knjigo. Naj bi jo poslal na naš naslov, da zamoremo ustreči slovenskim delavcem v bivšem rajhu. Vendar naj bi bile med dobrimi knjigami le najboljše, sicer je naš trud zaman in njihova želja ostane neizpolnjena. — Uredništvo.

Čirom naše zemlje

Karo.

Ko je ura odbila šest, je ropotal mali voziček doli po cesti, da so ljudje dobili, kar so potrebovali, in da bo do sv. Mihaela imel denar za obresti, čeprav je bilo zdaj pet otrok.

„Karo, ali naj porinem?“

Karo je zlezal v vprego in se malo ozrl. Torej je moral Gašpar pomagati.

„Karo, bova malo počivala?“

Tudi to se je včasih zgodilo, a odkar je bil še peti otrok tu, sta počivala le po enkrat na dan; ko sta kje kosila. Kramar je v kuhinji prosjačil, da so mu dali kaj kosti za psa, sam si je pa privoščil prav krepek požirek. Ko je bilo že kasno zvečer, sta smela oba zaspati, in na sv. Mihaela dan je mogel plačati obresti.

Sleherno leto tako.

Ko je bilo pet otrok, se je tako spremenilo, da sta oba popotnika romala prav ves dan.

Pod četverimi kolesi kramarjevega vozička so izginjala leta. Peterim otrokom se je pa mudilo, da so s svojimi urnimi prstki razdrobili dneve in tedne in leta, da jih poslej ni bilo več. Karo je z umerjenimi koraki in že ves utrujen stopal preko let, in Gašper je zdaj včasih zaječal, ko se je zvečer vsedel zraven ognjišča.

Otroci drugih ljudi, ki so imeli v hlevih po štiri ali šest glav živine, so se že smeli norčevati iz otrok potujočega kramarja! „Kaj pa premorete? Borno kajžico in psa — to je vse! Jurček, Lizika! Pasja kramarja!“ Otroci, ki niso poznali takega življenja, ki bi jim bilo dalo na pot psa in kramarskega vozička, so že smeli biti neumni in so smeli neumno govoriti. Najprej se je stebel Jurček, ki ni bil po očetu zaman poddedoval širokih pleč. A kaj sta zažela kreg in tepež spričo roganja? Saj, zakaj pa je imel oče samo psa, a drugi očetje so imeli konje in osle? „Ko boš odrasel, boš smel še ti vozariti s psom! Ti fanté pasjega kramarja!“

Jurček se ni hotel nič več s pestmi podajati v boj zoper norčevanje. To ni nič zaleglo. Saj ni bila laž, kar so govorili otroci, saj bo nekoč zares poddedoval samo starega psa, tako brezpomembno živinče, a drugi bodo prejeli konje in vole in še hlev, poln krav. Kasneje, ko bo velik, bo tudi vozaril od hiše do hiše in stopal kraj zibajočega se vozička in bo predaj star pes, ki mu bo Karo ime.

Nekoč ponoči je slišal Gašper, kako je zašklepetal zapah na vratih. Seveda, otroci so bili že tako veliki, da se ni bilo bati zanje, če so ponoči hodili iz hiše. Gašper je hotel spati in se je obrnil k steni.

A zdaj se je prav zares nekaj hudega pripetilo! Karo je zatulil. Tako je nekoč zaječal, ko se je bil zamotal v žično ograjo. To je bila bolečina in bolečina je zavpila. Ko je bil Gašper zunaj, je ležal pes na slami in je cvilil. Roka, ki ga je pobožala, je bila krvava. Karo je vstal, Gašper se je ozrl in baš zagledal senco, ki je smuknila v hišo. „Jurček!“ In psa je nekoč pobil s kolum, ki je ležal kraj hlevca.

„Pa menda ne Jurček? Karo ni nič zalajal. Torej ni bilo nobenega tujca.“

„Ali zares Jurček?“

Gašper je v hiši preiskoval rano. Torej je bil Jurček kriv! In Jurček je bil dvakrat, trikrat lopnil psa po glavi. Kakšen podlež! Desno oko je izbil psu. Gašper je izmil rano in jo obvezal — kar do jutra je imel opraviti. Nato je Karo utihnil in se je dal položiti na slamo.

Že prej ponoči je hotel Gašper v kamro k Jurčku. A Karo je tedaj medlo zalajal.

Šele zjutraj je vrgel Gašper fanta iz postelje. „Vstani! In brž dol!“

Mati ni vedela, čemu se je to zgodilo. Dala je Jurčku zajtrka. Šele nato, ko je Gašper vpregel Jurčka in ko se Jurček ni niti malo upiral besnemu očetu, je mati ostala brez besed.

Prav do noči je čakala in se ves dan jokala v kuhinji.

„Nekdo je hotel ponoči ubiti psa in zdaj je Gašper prisilil Jurčka, da je vlekel voziček!“

Jurčka je bilo sram vpričo vseh ljudi. Sicer, pa — ali se ni bil včasih tudi Gašper vpregel, da je pomagal? Ko je bila pot dolga in je moral skrbeti za pet otrok.

Ponoči bi bila rada vprašala moža, zakaj je to storil. A Gašper je molčal. Ko je bil spet doma, je psu prevezal rano. Zjutraj je spet tako odpeljal zdoma — in to ves teden. Vsak večer je Jurček ko mrtev obležal v postelji, vsako jutro ga je moral oče izgnati iz postelje. Jurček je vedel, da je zdaj na vozičku bič. A ves teden ga Gašper ni vzel v roke. Nato ga je spet spravil, ne da bi bil kdaj zamahnil po zločincu. In šele nato je včasih kanila kaka beseda.

Pes, ki ga je bila mladostna norost hotela ubiti in je imel zdaj le eno oko, je spet zlezal v jermenje. Poslej je šlo vse še težje ko prej, in Gašper je moral pomagati, čeprav klanec ni bil tako hud. Zvečer je pa gledalo tisto eno edino oko tako neskončno dobrohotno, kadar je šel mimo fant, ki mu je bil zbil drugo oko.

Čez tri leta je stari Karo poginil. Tisto samcato oko je ostalo odprto in je strmelo v mladega, zdaj odraslega človeka, ki je čepel pred njim in se glasno jokal. (J. M. B.)

(Konec.)

Kolesarji, pozor! — S 1. oktobrom morajo biti kolesa v temi zadaj opremljena z zaključno lučjo, ki je lahko električna, karbidna ali petrolejska. Rumeno odbojno steklo pri nožnicah (pedalih) morajo imeti vsa nova kolesa.

Med Narvičane se je 12. avgusta podalo 11 koroških pevcev, da junaškim rojakom v vojaški sukni sporoči pozdrave domovine. Po enomesečnem potovanju so se pevci vrnili v domovino in pripovedujejo svoje utise. Na Norveško so došli preko Švedske, pozdravili najprej generala Dietla in ga povabili na Koroško, 23. avgusta pa dospeli v Narvik ter priredili tamošnjim vojakom več veselih večerov, vmes pa si ogledali mesto in okolico ter zanimivosti bivše tamošnje vojne.

Stein — Kamen. — V nedeljo 13. oktobra delijo prevz. škof v tukajšnji župni cerkvi zakrament sv. birme. To v vednost starišem sosednjih fara.

Komplicirana nezgoda. — 18. letni Matija Dobnig in 15 letni Willi Hasslacher sta učenca neke mehanične delavnice v Vrbi. Predzadnji pondeljek sta si črno izposodila dve motorni kolesi ter oddrčala v Poreče. Šlo je lepo in gladko. Nazaj grede sta zato izbrala hitrejši tempo. Kar jima pri elektrarni pod Jezerci tovorni voz zastavi cesto. Dobnig takoj zmanjša hitrost in se hoče ustaviti, zadaj vozeči Hasslacher pa ovire ni opazil in zdrvi v svojega prijatelja, potisne njega z motorjem vred preko cestnega kamna in jarka v gozd, sam trešči v nasprotno stran, zadene pri padcu slučajno tam stoječega kolesarja, ga vrže na bližnjo pot in podere še nekega pešca, nakar obleži sam v jarku. Učinek je primeren: praske in bunke na štirih glavah in oba motorja hudo poškodovana. Vrhovsega se bo s črnima vozačema bavila sodnija.

Koroški drobiž: Celovško sodišče je obsodilo kolarskega mojstra iz Borovlj, čigar učenec Šimen Strugger se je pri vporabljanju električnega orodja smrtno ponesrečil, pogojno na 3 mesece težkega zapora. — Koroški pevski zbori so bili pridruženi okrožju 22 „Alpenland“ skupno z zbori iz Štajerske, Solnograške, Tirolske in Predarlške. Vodi jih prof. Polheim iz Gradca. — Pri spravljanju drv se je v Maloščah ponesrečil 50 letni železničar Jožef Oman. V strmini je prišel pod dvokolnico in si zlomil levo nogo. — Pri streljanju mačk je nekdo v Železni Kapli obstrelil 43 letno žagarjevo ženo Marijo Karnitzer. — V celovski bolnici je umrl občinski tajnik Svetne vesi Franc Müller, star 55 let. — V občini Bek-

štanj je po odloku dež. glavarja v veljavni odredba o zasegi neizrabljenih stanovanj in poslovnih prostorov. — S samokresom se je obstrelil krojač Pavl Memmer v Borovljah. Pri Porečah je šel pod vlak ital. državljan Franc Rot. — V Košuti se je smrtno ponesrečil Maks Feldbacher iz Celovca.

O sladka čebula!
fot. Mikula

Nekaj koristnega materializma! Rajni župnik Poljanec je često navajal važen stavek, da je treba najprej živeti in šele potem se more modrovati. Menda bi se rajni voditelj v vrsti naših tedenskih slik baš današnje najbolj razveselil. No, našemu prijatelju, ki nam je sliko vposlal, bi bila to najbolj laskava pohvala. Sicer pa roko na srce: slika ugaja tudi nam in bujna čebula v rokah skrbne gospodinje-vrtnarice in malega pomočnika nam že vzbuja skomine za dobrotami večje kuharice. Če pa bi mogla gospodinja na sliki govoriti, menda bi slišali strašno učene besede o čebuli kot medicini proti popnenju žil in srčni slabosti.

Nmav čriez jizaro . . .

Nehote se zdrznemo ob akordih otožne, a vendar ljubke naše himne, ki nam s svojo, tako našo melodijo odpira svet slovenske duše in slovenskega srca. Da si jo slučajno ali neslučajno čul v tujini, moral si ob njej postati pesnik, ki je živo zasanjal o svoji lepi domovini.

Ob veličastno k nebu in soncu kipečih, ostro v obzorje zarisanih grebenih Karavank se razprostirajo krasne naše doline, prevezane navzdolž s srebrnim pasom reke Drave. Sivi velikani naših gora, svetlozelena ali temnomodra jezera v osrčju dolin ter v mnogih ovinkih zvižajoči se trak srebrne Drave so kakor biseri na vencu domače zemlje. Bleščeči se stolpi naokrog posejanih cerkvic, razpadli gradovi minulih stoletij so kakor bele in temnosive rože na tem vencu. Tisoč let in več obdelujejo ta kos božje zemlje naši kmetje. Kljub neštetim nepravilnostim in žrtvam so ohranili dragoceno dediščino zemlje do današnjih dni in jo varujejo v bodoče tisočletje.

Nekje v tej čarobni pokrajini se nahaja skrito med nageljčki okence naše, še sedaj nam dragocene sobice, kjer nas je zibala mati in smo preživljali svoja brezskrbna mladostna leta v soncu in veselju. Postal nam je ta kotiček spomin minulih otroških let, utišnen kakor pečat v našo dušo do našega groba.

Ko stopamo v svet in nas na življenjski poti srečavajo novi ljudje, nove prilike, vsečnosti in nevšečnosti, nam je spomin na prelepa leta v očetovi hišici krepka opora in kakor svetli žarek v temnem jutru. Če se odtujujemo domačiji, njeni misli in govori, nas kliče spomin na otroška leta nazaj domov k rodu, iz katerega smo izšli. Glas, ki smo ga čuli nekdanj ob svoji zibelki, odmeva naprej v nas in nas prisrčno vabi, naj se vrnemo nazaj v svoje otroštvo, ko smo še verovali v Očeta in v dobroto ljudi okoli sebe.

Čar ožje domovine je, ki zajame vso dušo in ji izmili molitev:

„Ti osrečiti jo hoti,
Dneva ji pripelji žar!“

Nase gospodarstvo

„Gospodski narod?“ - raje ne!

Op. ur. Tiskovni urad drž. kmečke zveze je v prilogi Vzhodne marke pod gornjim naslovom priobčil zanimive misli, ki nazorno kažejo, kako visoko vrednoti Nemčija kmeta in kmetijstvo. Članek podajamo v naslednjem:

V zadnjem času so se čuli glasovi, da bo sedanja vojna nemški narod povišala v gospodski narod in da bo za nemškega človeka v bodoče vsako podrejeno delo nečastno. Tovrstni teoretiki uvrščajo med drugim tudi kmečko delo v podrejen in nečasten posel. Ta posel, tako pravijo, naj bodoče opravljajo drugi. Nemški človek se more in mora izožiti na vodilne in višje poklice. Smemo reči, da so take trditve kratkovidne, ja, izgovorjene so brez slehernega čuta za odgovornost. Če le nekoliko preudarimo, vidimo nevarnosti, ki bi bile v najožji zvezi s tovrstnim razvojem. Taki nazori povedo nič več in nič manj, naj obdelujejo nemško zemljo v bodoče pripradniki tujih narodov in plemen in naj se nemški kmečki delavec in nemški kmet sama umakneta z grude. Drž. kmečki vodja je to nevarnost v svojem govoru v Gdanskem jasno nakazal: „Zemlja pripada tistemu, ki jo obdeluje, in ne onemu, za katerega jo obdelujejo drugi. Ta ministerva izjava jasno in enoumno odklanja nazore o „gospodskem narodu“.

Iz teorije gospodskega naroda izhajajo opasne narodne in socialne nevarnosti. Če bi nemški narod obdelovalne zemlje postopoma prepuščal n. pr. Poljakom, potem bi nekega dne ta zemlja z vsem, kar na njej stoji, pripadla Poljakom, kajti neobhodna posledica bi bila, da bi se drugorodci priseljevali in nemški narod bi bil prepojen s slovansko krvjo. Zato venomer poudarjamo, da je zaposlitev poljskih in drugorodnih delavcev na kmetih samo prehodna rešitev in da bo treba storiti vse, da postane čimprej spet odvišna. Treba je, da se dvigne število rojstev in da se prične ostra borba proti begu v mesta in z dežele. Beguncem je treba predočiti, da gre za življenjsko vprašanje naroda.

Treba se je ozirati tudi na socialno stran tega vprašanja. Kdor deli ta ali oni posel v manjvreden in podrejen, ustvarja nujno nesoglasja med posameznimi stanov in nasprotja v narodnem telesu, spojenem po narodnem socializmu. Zato je teorija gospodskega naroda tudi v tem oziru docela neumestna. Delitev dela v manjvredno in bolj častno, je spravilo Francijo na rob prepada. Tudi Angleži so mnenja, da so delovne možnosti zanje le omejene. Tovrstni ideali bi vodili tudi pri nas do narodnega razkroja. Narodni socializem se je uveljavil le zato, ker smatra vsako delo iz vidika narodnega občestva za častno in potrebno. Zato nam je vsako delo vredno spoštovanja in je pri njem važno le to, kako se opravi.

Pri krompirju.

Z nekim posebnim veseljem spravljamo letošnji krompir v svoje shrambe. Kakor da bi bilo treba vojne, da smo ta dragoceni sadež naše zemlje spet začeli čislati. Najbolj pa ga imamo v čisljih, če z njim pravilno in pametno ravnamo.

Po možnosti ga spravljamo v suhem vremenu, kajti v suhem spravljen in shlajen krompir bolje prezimi. Če razmere dopuščajo, naj ostane dan ali dva na njivi, da se osuši in da prst odpade. Nato puščamo gomolje do mraza pod kako šupo na prepihu, da se osušijo. Vsaj pod šupo ga začnimo prebirati. Obrizane, ranjene ali nagnite sadeže odberemo za krmljenje in domačo rabo. Ostali krompir preberemo v dva dela: zdrave in sortno čiste gomolje, debele kakor kokošja ali gosja jajca, namenimo za seme, debelejši so za potrošnjo doma ali oddajo. V jeseni kupujejo debel krompir za konzum, spomladi povprašujejo za drobnim semenskim krompirjem. Prezimovanje je zavisno od kleti. Klet naj je suha, zračna, svetla in primerno hladna. Toplota naj ne bo nižja kot 2 in ne višja ko 8 stopinj Celzija. Ponekod priporočajo, naj gomolje v kletih potrosimo z žganim apnom, ki go-

molje razkuže in jih varuje pred zunanjo gnilobo. Vendar se apno priporoča le za domačo uporabo. Vklenti krompir si od časa do časa ogledimo, odstranimo, kar je nezdravega, od miši načetega, in — štedimo tudi z velikimi kupi, ker nam bo gotovo še dobrodošel do prihodnje letine.

O državni podpori za nabavo kmetijskih strojev. Po glasilu Kmečke zveze v Južni marki podajamo nekatere podrobnosti glede državnega subvencioniranja nakupa strojev. Prošnja se vloži na podlagi posebnega formularja, ki ga ima na razpolago krajevni kmečki vodja. Izpolni se formular s črnilom, pri čemer je važno, ali bo stroj posestnik sam kupil in plačal. Vsekakor se mora posestnik obvezati, da ga bo stavil na razpolago tudi sosedom (razven vlačilcev, velikih mlatilnic in trijerjev) in zato zahteval odškodnino v obliki dela. Okrožna kmečka zveza obvesti nato posestnika, če mu je podpora dovoljena. Ko je stroj kupljen, se priloži originalni račun prošnji za subvencijo, na računu se ob prisotnosti krajevnega kmečkega vodje potrdi sprejem stroja. Podpore dovoljuje vodstvo dež. kmečke zveze (Landesbauernführung, Graz) in sicer jo izplača prodajalcu. Če je posestnik svoj stroj prej že plačal, dobi od trgovca dovoljeno podporo nazaj. Zaenkrat se obravnava samo prošnje, ki so vložene vsaj do 1. marca 1941. Največ 6 tednov po vlogi prošnje s priloženim originalnim računom se podpora izplača. Trgovci se morajo izkazati s potrdilom, da prodane stroje tudi sami popravljajo. Na to naj kmetje pazijo. Omenjeno glasilo navaja tudi seznam strojev, katerih nabava se subvencionira, če so bili kupljeni od 1. januarja naprej. Nanj v našem listu izrecno opozarjamo, eventualna pojasnila dobijo interesi pri krajevnih vodjih.

Več telet! Povpraševanje po govedu narašča. Posebno se javljajo v Vzhodni marki interesi iz zapadnih obmejnih predelov. Torej delajo živinorejci dobro, če skušajo zrediti čim več telet, zakar je treba imeti seve tudi primerne več krme. Kdor more, naj posveti svojo pažnjo vzreji telet.

Namakanje semena. Kakršna setev — taka žetev. To je hitro zapisano in izgovorjeno, a težje izvedeno. Največje važnosti za žitno seme je namakanje. Kako postopamo pri namakanju: Vzemimo lesono kad in znotraj tesno se ji prilegajoč, iz vrbovih šibic spleten koš, ki ga znotraj obložimo z vrečevino. Koš postavimo v kad, vanj vlijemo namakalno sredstvo (Ceretan i. dr.), raztopljeno v vodi. V koš vsujemo nato 50 kg semena in neprestano mešamo. Rastopina mora biti vsaj 10 cm nad semenom. Kar pride semena na vrh, ga pobere in odstranimo. Čez pol ure koš vzdignemo iz kadi in seme razgrnemo, da se osuši.

Rž sejemo na dobro uležano zemljo. To je za dober pridelek ravno tako potrebno kakor gnojenje. Po krompirju njive ne preorjimo še enkrat, marveč jo obdelajmo s težko brano ali kultivatorjem. Nato jo povaljamo z valjarjem, da se gruda sklene. Sejmo šele 14 dni potem, ko smo njivo za setev pripravili. Sosedena zemlja bo dala gotov in hvaležen pridelek.

Krak ali „štihpan“ je pogosta konjska bolezen. Zunanji znak je mrtva kost na notranji strani skočnega sklepa zadnje noge, pri notranjem kraku pa konj šepa, a ni opaziti drugih znakov. Na kraku obolijo navadno konji, katere že v mladosti z delom preobremenjujejo. Zdravljenje je trdo in počasno in je treba zanj potrpežljivega živinozdravnika. Prvi pogoj je mir, dasi konju gibanje navidez dobro stori. Sledijo vbrizgi posebne tekočine tedensko dvakrat skozi štiri tedne, da se kostno vnetje umiri. Uspeh se pokaže po kakih 3 mesecih. Mazanje mrtve kosti z ostrimi mastmi je škodljivo in se navadno bridko maščuje.

Celovski trg sredi septembra: Voli A 89, C 71, biki A 85, B 77, C 67, krave A 85, B 72 — 77, C 50 — 65, D 46, telice C 63, D 52, svinje (150 kg in več) 122, (135 do 149.5 kg) 120, (120 do 134.5) 188, (90 do 119.5 kg) 114, 80 — 89.5 kg) 114, (60 do 79.5 kg) 104, pod 60 kg 104, drugi merjasci 108, teleta 108, ovce in koze 78 — 92 pf za kg žive teže.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Pred 273 leti.

Nizozemski napad na London.

Nizozemska in Anglija sta bili pred stoletji v ostri tekmi za nadoblast na morju. Vrstile so se zmage in porazi zdaj na tej, zdaj na drugi strani. Končno so se Nizozemci leta 1667 pod admiralom Ruyterjem odločili za končni napad na London. Točno 600 let, odkar je Viljem Osvajalec leta 1066 pristal v Angliji, Angleži niso videli nobenega sovražnika na svoji obali. Sedaj pa se je prikradel nizozemski admiral s 64 bojnimi ladjami in mnogimi čolni tik pred prestolnico ob Temzi. Londončane je prešinil obupen strah.

Nizozemske ladje se priplule v Temzo, čete so naskočile trdnjavo Sherness in jo zasedle. V obrambo Londona je prihitel na pomoč angleški admiral Monck, potegnil čez Temzo veliko verigo in jo zastražil s topovi. Vrhutega so v reko pogreznili ladje, da bi bila struga ožja. A nizozemski kapitan Brattel je z vojno ladjo verigo pretrgal, naskočil bregove in uničil baterije. Ponosno angleško ladjo „Royal Charles“, oboroženo s 100 Topovi, je Ruyter odvedel kot plen na Nizozemsko. Anglija se je pretresla. V Londonu se je vse desetkrat podražilo, meščani so pobegnili na deželo. Odposlanci ljudstva pa so pritisnili na angleškega kralja Karla, naj sklene z Nizozemsko mir. Nizozemska namera je uspela in imela je odtežji za dobrih 50 let mir pred Angleži.

Minula so nato stoletja. Anglija se je spretno izogibalavo vojno na svojih tleh. Še med svetovno vojno se ji je posrečilo, da je težišče celinske vojne prenesla v Francijo in Rusijo. Po 273 letih pa se spet javlja nasprotnik na njenih lastnih tleh in ji grozi s strašnim porazom.

Angleške in italijanske izgube v prvih treh mesecih vojne. Po uradnih italijanskih ugotovitvah so Angleži v vojni z Italijo do 12. septembra izgubili 363 letal, katerim je treba dodati še deset aparatov, ki so bili verjetno tudi uničeni. Dalje je bilo potopljenih 31 angleških brodov, več ali manj težko poškodovanih pa 59 ladij. Italijanske izgube znašajo 63 letal in 14 potopljenih brodov ter 16 poškodovanih. Izgube Angležev v zraku so torej šestkrat večje od italijanskih, izgube na morju pa so v razmerju 1:3 v korist Italije.

Preseljevanje Nemcev iz Besarabije v domovino se bo začelo 24. septembra, ko bo prva skupina Nemcev odpotovala s parnikom iz Galaca v Rumuniji po Donavi. Nemci se bodo zbirali v Galacu in jih bo vseh skupaj okrog 120.000. Preselitev je organizirana tako, da bo potovalo skupaj 4 do 5 tisoč ljudi. Spotoma se bodo skupine ustavljale v dveh taboriščih pri Belgradu in Prahovu. Potovali bodo delno na ladjah, delno pa z avtobusi, iz Jugoslavije dalje pa se bodo selili tudi po železnici.

Suša v Avstraliji. Po poročilih ameriških listih vlada v Avstraliji že dalje časa huda suša, ki je uničila skoro že vso pšenico. Cenijo da bo letošnja letina v splošnem za 50 odstotkov slabša kot lanska.

General Camacho Avilo je bil ob priliki zadnjih volitev izvoljen za predsednika republike Mehike. Dobil je dva in pol milijona glasov, kandidat opozicije Almasan pa je dobil samo stopetdeset tisoč glasov.

Na obali Onješkega jezera so arheologi odkrili zanimive ostanke iz predzgodovinskega časa. Pri podrobni preiskavi najdišča so učenjaki ugotovili, da se je nahajala na tem mestu prehistorijska livarna. Poleg tega so bili najdeni še številni in redki predmeti od keramike.

S kravjim zvoncec privabil medvedko. Prebivalci vasi Gornja Reka v Južni Srbiji so bili v strahu za svojo živino, zakaj skoraj vsak dan je velika medvedka odnesla po eno žival. Priredili so pogon na medvedko, pa je niso mogli izslediti, pač pa je naslednji dan spet odnesla lepo tele. Tedaj je občinski svet sklenil naprositi daleč

naokrog znanega lovca na medvede Mika Brada za pomoč. Kmalu je prišel drzni lovec. Čeprav je z vso previdnostjo sledil medvedki, je tudi on ni mogel dobiti pred oči. Medvedka je bila stara in se je znala izogniti zasledovalcu. Dva dni je Brada iskal medvedko, pa je ni našel. Končno je vzel v roke kravji zvonec in je zvonil z njim. Zvonjenje je res privabilo medvedko, ker je mislila, da se pase v bližini lepo rejena živina. Ko se je mo gočna zver prikazala iz goščave, je počil strel in medvedka je smrtno zadeta padla na tla. Srečnega lovca so kmetje v slavnostnem sprevodu spremljali skozi vas in mu priredili veliko pojedino.

Koliko tehta 1 liter mleka. Mleko je za malenkost težje od vode. Kakor vemo, tehta 1 liter vode točno 1 kg. 1 liter mleka pa 1.03 kg (1 kilo in 3 dkg). Če hočem ugotoviti, koliko tehta gotovo množina mleka, je treba le pomnožiti število litrov s številko 1.03. Obratno zavzema 1 kg mleko malo manj prostora kakor 1 liter, namreč le 0.97 l. Razlika v množini med litri in kilogrami pri mleku tedaj ni velika.

Pri eksploziji velike ameriške smodnišnice v Kenvilleju je bilo dozdanj 39 mrtvih ter 300 ranjenih. Oblasti so uvedle zaradi strašne nesreče obsežno preiskavo.

Na progi Benetke — Milan je bil odan prometu najhitrejši vlak v Italiji. Lokomotiva tega vlaka prevozi na uro nič manj ko 140 kilometrov na uro.

Par za smeh

Zavidanja vreden. — Strehar je omožil obe hčeri. Zavidljivo ga vpraša sosed: „Kje boš sedaj živel?“ — „Oba zeta se prepirata za to. Joka me hoče v Podjuno, Tevža k Celovcu.“ — „Imaš res dobra zeta!“ — „Zakaj? Joka je v Hodišah, Tevža živi v Podjunu.“

Priznanje. — V gostilni. „Halo, natak, pol ure že čakam na svoje pivo!“ — Natakar veselo odvrne: „Če bi bili vsi gostje tako potrpežljivi, bi bilo veselje biti natakar!“

Otroška usta. — „Prodaj mi malega bratca, Pepca!“ — Pepca: „Nak, ne prodam ga!“ — „Glej, glej, kako ima Pepca rada svojega bratca!“ — Pepca: „Zato ga ne prodam, ker je še premajhen. Ko bo večji, bom dobila več denarja za njega.“

Ni zadovoljen. — Hlapec pride k gospodarju in ga prosi, naj mu zviša mesečni zaslužek: „Saj ste dejali, da mi boste zaslužek zvišali!“ — Gospodar: „Dejal sem, da ti ga zvišam, če bom s teboj zadovoljen.“ — Hlapec: „Pa niste zadovoljni?“ Gospodar: „Nisem, ker hočeš višji zaslužek!“

Dobri Smrečnik. — Groga: „Pa je res Smrečnik pred smrtjo vse svoje premoženje zapustil sirotišnici?“ — Miha: „Res je!“ — Groga: „Kaj pa je imel?“ — Miha: „Sedem otrok.“

V šoli. — Učitelj razlaga: Kilogram ima 100 dekagramov in dekagram ima deset gramov. Nato vpraša: „Ali ste vsi razumeli?“ — Pepček: „Koliko gramov ima pa telegram?“

V nadaljevalni šoli razlaga učitelj posamezne poklice tako: „Ključavničar ima za svoje poklicno znamenje ključ, kolar obesi nad vrata kolo s svojim imenom, sedlar voli na deski konja s sedlom, gostilničar ima na firmiski tabli naslikan vrček ali liter.“ — Pa se mrmraje oglasi v zadnji klopi Brnjakov Korl in dostavi: „Učitelji pa imajo na šoli obešene otroke.“

Najkoristnejša žival. — Učiteljica razlaga domače živali: krava daje mleko, maslo in meso, vol vleče voz in daje meso, konj služi za vožnjo in ježo. Potem hoče izvedeti: „Otroci! Katera je najkoristnejša domača žival.“ — Otroci ugibajo in modrujejo, končno se oglasi še navihana Micka in pravi: „Najkoristnejša žival je kokoš. Ničesar ji ne dajemo, sama si išče hrano, jajca nam leže in piščeta in ko umre, jo snemo.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Vojvoda je inseratna tarifa 1.